

Секція 5. ОСВІТА ТА ПЕДАГОГІКА

**PSYCHOLOGY OF INTERPERSONAL RELATIONSHIPS OF
PRESCHOOL AGE IN A TEAM**

Kolesnik K.A.,

assistant to the Department of
Preschool and Primary Education
Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State
Pedagogical University
Vinnitsa, Ukraine

**ПСИХОЛОГІЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОЛЕКТИВІ**

Колеснік К.А.,

асистент кафедри
дошкільної та початкової освіти
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
м.Вінниця, Україна

**ПСИХОЛОГИЯ МЕЖЛИЧНОСТНЫХ ОТНОШЕНИЙ ДЕТЕЙ
ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В КОЛЛЕКТИВЕ**

Колесник Е.А.,

ассистент кафедры
дошкольного и начального образования
Винницкий государственный
педагогический университет
имени М. Коцюбинского
г. Винница, Украина

Анотація. У статті обґрунтовано особливості розвитку міжособистісних стосунків у дітей дошкільного віку. Зроблений дефінітивний аналіз понять «колективні стосунки», «колектив». Проаналізовані особливості побудови стосунків між дівчатами та хлопцями молодшого шкільного віку. Схарактеризовано ознаки міжособистісних стосунків.

Ключові слова: міжособистісні стосунки, колектив, діти дошкільного віку.

Аннотация. В статье обоснованы особенности развития межличностных отношений у детей дошкольного возраста. Сделанный дефинитивный анализ понятий «коллективные отношения», «коллектив». Проанализированы особенности построения отношений между девушками и парнями младшего школьного возраста. Охарактеризовано признаки межличностных отношений.

Ключевые слова: межличностные отношения, коллектив, дети дошкольного возраста.

Abstract. The article substantiates the peculiarities of development of interpersonal relations in preschool children. A definitive analysis of the concepts of "collective relations", "collective" is made. The peculiarities of building relationships between girls and boys of junior school age are analyzed. Characterized by the signs of interpersonal relationships.

Key words: interpersonal relations, collective, children of preschool age.

Духовний світ дитини дошкільного віку багатий не лише за змістом різнопланової діяльності, а й за багатогранністю тих відносин, які виникають на основі спілкування в процесі цієї діяльності. Спілкування – одна із форм взаємодії між людьми. Для дітей дошкільного віку спілкування з ровесниками відіграє важливу роль, оскільки допомагає соціалізуватися в нових умовах, стимулює до розвитку, робить самооцінку адекватною. Тому, аби колективна діяльність успішно розв’язувала завдання формування особистості дошкільника, потрібно звертати увагу на характер спілкування між дітьми та внутрішньоколективні стосунки у процесі їхньої спільної діяльності.

Проблему міжособистісних стосунків у колективі досліджували О.Леонтьєв, А. Маслоу, Р. Немов, К. Роджерс та ін. Видатні педагоги – І. Іванов, А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський, С. Френе, С. Шацький – звертали увагу на проблему виховання особистості у колективі та її залучення до спільної творчої діяльності.

Колективні стосунки – це різноманітні практичні форми товариського співробітництва в досягненні спільних цілей: керування і підкорення, розподіл і погодження функцій, допомога один одному, контроль і відповідальність [1, с. 158]. А. Макаренко називав такі практичні зв'язки між членами колективу відносинами взаємної залежності. Такі стосунки будуються на демократичній основі, під час яких знаходить своє вираження творча самодіяльність дітей. Досвід таких стосунків є великою соціальною цінністю, оскільки готує дошкільників до участі в управлінні життям суспільства [3, с. 109].

Психологи вважають, що колектив (від лат. *collectivus* – збірний) – група об'єднаних загальними цілями і задачами людей, що досягла у процесі спільної діяльності високого рівня розвитку [6, с. 199]. Характерною ознакою колективу є наявність значущої мети, єдність цілей та високий рівень спілкування. У колективі формується особливий тип міжособистісних відносин, для яких характерні:

- 1) висока згуртованість;
- 2) колективістське самовизначення – на протиположності конформності або нонконформності, що виявляється в групах низького рівня розвитку;
- 3) колективістська ідентифікація;
- 4) соціально важливий характер мотивації міжособистісних виборів;
- 5) висока референтність членів колективу у ставленні одного до іншого;
- 6) об'єктивність у покладанні й прийнятті відповідальності за результати спільної діяльності [6, с. 219].

Міжособистісні стосунки дітей – найістотніший фактор, що впливає на формування їхньої особистості у певному напрямку. Одним із ключових критеріїв розрізнення міжособистісних відносин є рівень включення дитини у

стосунки. Між дошкільниками складаються стосунки симпатії й антипатії, дружелюбності й ворожості, прийняття і відторгнення, взаємної зацікавленості і байдужості тощо.

Міжособистісні взаємини – це той психологічний феномен, який безпосередньо виникає у процесі спілкування і стосується всіх сфер людського суспільства (культури, побуту, навчання та ін.) [5, с. 349]. Доброзичливі та товариські стосунки в групі закладу дошкільної освіти допомагають ефективно виконувати завдання освітнього процесу, стимулюють до розвитку групової згуртованості, сприяють появі колективізму як особливої якості групи.

Під час організації групової діяльності педагоги повинні звертати увагу на бажання і вміння дітей співпрацювати, на соціальний статус дошкільника в групі, на їх потребу в спілкуванні. Особливим моментом у міжособистісному спілкуванні є те, що дитина може досягти успіхів у взаємодії з однолітками, а в подальшому житті допоможе у вирішенні конфліктів та умінні ставити перед собою цілі та їх досягати. Все це позитивно впливає на особистісне зростання, на розвиток комунікативних умінь та навичок, на моральні якості, на самосвідомість дітей у майбутній життєдіяльності.

Отже, міжособистісні стосунки дітей дошкільного віку в колективі залежать від багатьох факторів, серед яких спільність інтересів, взаємна прихильність, самосвідомість, потреба у спілкуванні. А формування справжнього колективу вихованців – це створення найбільш ефективного інструменту педагогічного впливу на кожного з них. Виховний педагогічний вплив дитячого колективу ефективний у тому разі, коли він є основою для різнопланової діяльності дошкільників, яка забезпечує їхній різнобічний розвиток.

Список використаних джерел:

1. Імбер В.І., Карук І.В., Колеснік К.А. Використання інформаційно-комунікаційних технологій під час застосування освітніх ситуацій у процесі групової діяльності з дітьми дошкільного віку / В.І. Імбер, І.В. Карук, К.А. Колеснік // International scientific conference «Modernization of educational

system: world trends and national peculiarities»: Conference Proceedings, February 23rd. Kaunas: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018. – С. 138-140.

2. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посібник / С. Г. Карпенчук. – К.: Вища шк., 1997. – 304 с.

3. Макаренко А.С. Из опыта работы / А. С. Макаренко // Педагогические соч. в 8-ми т. – Т. 4. – М. : Педагогика, 1984. - С. 365 - 375.

4. Микичур Т.С. Проблема гуманно-ціннісного виховання дітей у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського // Реалізація ідей В.О. Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи: Збірник матеріалів регіональних педагогічних читань. – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2012. – Вип.8. – С. 128-129.

5. Скрипченко О. Загальна психологія (курс лекцій) / О. Скрипченко. – К.: Либідь, 1997. – 464 с.

6. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник / В. Б. Шапар. – Харків: Прапор, 2004. – 640 с.